

ՄԵԾ ԵՂԵՌՆԻ ՈԳԵԿՈՉՄԱՆ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ
ՎԻՐԱՀԱՅՈՅ ԹԵՄՈՒՄ

[illegible][illegible]

Այսօրվա 16-ին Փոքրամասնությունների խնդրով Եվրոպական կենտրոնը կազմակերպել էր այց Թբիլիսիի առաջնորդանիստ Սուրբ Գևորգ եկեղեցի և ծաղկեպսակներ բերել այս պետության ներկայացուցիչ Միքայել Խերտոֆյուն ասաց. «Աշխարհը պետք է ճանաչի հայոց ցեղասպանությունը, որպեսզի կանխի հետագա ոճրագործությունները»: Այդ օրը հայոց եկեղեցում մատուցված Հոգեհանգստյան Պատարագին մասնակցեց նաև Վրաստանի կոնֆլիկտային հարցերով պետնախարար Գեորգ Խախիձորավան, հարուկ պարվիրաներով Ախալքալաքից գլխավորությամբ խորհրդարանական Համետ Մովսիսյանի և Սամցխե-Ջավախքի նահանգապետի պեղակալ Արմեն Ամիրխանյանի:

Այդիլի 18-ից 24-ը Վրաստանի հայկական համագործակցության կենտրոնի նախա-
ձեռնությամբ կարդացվեցին դասախոսություններ՝ նվիրված Հայոց ցեղասպանությանը:
Երկու ժամ շարունակվող դասընթացը սկսվում էր աղոթքով և ավարտվում Վիրահայոց թե-
մի հոգևոր հայրերի քարոզխոսությամբ:

Այսօրվա 22-ին Վրաստանի հայ երիտասարդների միության և «Նոր սերունդ» կազմակերպության նախաձեռնությամբ Թբիլիսիի Կինոյի փառանքների ցուցադրվեց «Նահապետ» ֆիլմը, որը դիտելու էին եկել հասարակական փոքրեր կազմակերպությունների, ինչպես նաև Վրաստանում Ֆրանսիայի, Ռուսաստանի և Բուլղարիայի դեսպանատների ներկայացուցիչները: Այսօրվա էին Վրաստանի հայերի միության նախագահ Հենրիխ Մուրադյանը, Վրաստանի Խորհրդարանի անդամներ Վան Բաբյուրյանը և Հենգել Մկոյանը:

Ապրիլի 23-ին ստանալով հոգևոր հայրերի օրհնությունը, մի խումբ հայ երիտասարդ ուխտավորներ Սուրբ Էջմիածին եկեղեցուց շարժվեցին Երևան ու իրենց ուխտը կատարեցին Եղեմնի անմեղ զոհերի հիշատակը հավերժացնող Միծեմնակաբերդի հուշահամալիրի մոտ:

Ապրիլի 23-24-ին Թբիլիսիի Պ. Աղամյանի անվան պետական հայկական դրամատիկական թատրոնի սրահում Վրաստանի հայկական համագործակցության կենտրոնի և

Պան-Արմենիան մարզական միության ջանքերով կազմակերպվեց Հայոց ցեղասպանությանը նվիրված գեղանկարների և լուսանկարային վավերագրերի ցուցահանդես: Հանդիսությանը ներկա էին վրաց հասարակայնության, ինչպես նաև Վրաստանում գործող փարբեր դեսպանատների ներկայացուցիչներ: Այսպես էր նաև Վրաստանում ՐՏ դեսպան Գեորգի Խոսրոնը, Վրաստանի հայերի միության նախագահ Հենրիխ Մուրադյանը:

Նույն օրը Թբիլիսիի պետական հայկական թափոնում Վրաստանի հայերի միության աջակցությամբ և թափոնի գեղարվեստական ղեկավար Արմեն Բայանդուրյանի նախաձեռնությամբ կազմակերպվեց նահապական ծոնված հուշ-երեկո, որը սկսվեց Վիրահայոց թեմի առաջնորդ Տ. Վազգեն եպիսկոպոս Միրզախանյանի ուղերձով:

Մի գեղեցիկ ու աստվածահաճո գործ էլ արվեց այդ օրը: Բոլոր այն փեղերում, ուր հանդիսություններ կազմակերպվեցին, դրվեց գանձանակ, որպեսզի ներկաներն իրենց լուծանքներն Հայոց Մեծ եղեռնի նահապականների հիշարակին նվիրված Խաչքարի կանգնեցմանը, որի նախաձեռնությամբ հանդես է գալիս վիրահայությունը:

24 ԱՊՐԻԼԻ, 2005 թվական, Թբիլիսի:

Ճավճավաձնի թիվ 35 փողոց, Վրաստանում Թուրքիայի դեսպանատան մոտ, թբիլիսահայ իրականության մեջ իր նմանը չունեցող ցույց-բողոք: Մոմերը վառած, հայկական եռագույնը վեր պարզած, ի ցույց հանած ազդեր ու ցուցանակներ, Հայոց եղեռնը ճանաչելու վանկարկումներով ու պահանջով հանդես եկող երիտասարդների բազմություն էր այսպես նվաճվել: Հայոց Եռագույնն ու վրացական դրոշը ծածանելով, ցուցարարները երթով շարժվեցին Թբիլիսիի Սուրբ Էջմիածին հայկական եկեղեցի:

Վիրահայոց թեմի առաջնորդի մատուցած հոգեհանգստյան Սուրբ Պարարագից և օրվա խորհրդին նվիրված քարոզխոսությունից հետո, ներկաներն՝ առաջնորդ Սրբազան Հոր, ՐՏ դեսպան Գեորգի Խոսրոնի և Վրաստանի հայերի միության նախագահի առաջնորդությամբ, շարժվեցին Հայ Գրողների Պանթեոն: Սգո արարողությունը շարունակվեց այսպես էս, ուր խոսք ասացին ՐՏ դեսպան Գեորգի Խոսրոնը, Վրաստանի հայերի միության նախագահ Հենրիխ Մուրադյանը, Վրաստանի գրողների միության անդամ Անահիտ Բոստանջյանը: Այնուհետև ընթերցվեց Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գարեգին Բ-ի Սրբաբարո Կոնդակը: Վեհափառ Հայրապետի Սրբաբարո Կոնդակն ընթերցվեց Վրաստանի հայկական բոլոր եկեղեցիներում: Երեկոյան Թբիլիսիի Սուրբ Գևորգ եկեղեցու բակում խարույկ վառվեց՝ ի նշան անմեղ նահապականների հոգու լուսավորության:

Ծաղկազարդի ուրախ փոսին այս փարի համընկած հայերիս պատմության եղեռնական էջը խորհրդական կերպով բոլորին միավորել էր հայ եկեղեցու շուրջ: Ախալքալաքի Սուրբ Խաչ եկեղեցում Վիրահայոց թեմի փոխառաջնորդ Տ. Բաբգեն արքեպ Սալքիյանի մատուցած հոգեհանգստյան Պարարագից հետո, որին ներկա էին և փեղական իշխանությունների բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ, խորհրդարանականներ՝ Համլետ Մովսիսյանը և Մելիք Ռաֆայանը, 90 անգամ դադանջեցին Ախալքալաքի Սուրբ Խաչ եկեղեցու զանգերը, որ ահագանգն էին Մարդկության դեմ կատարված ոճրագործության... 90 անգամ: 90 փողբիկ ախալքալաքցիներ ծաղիկներ դրեցին հուշակոթողին՝ անմեղ զոհերի հիշարակը ոգեկոչող և 90 աղավիններ բաց թողնվեցին երկինք:

Ապրիլի 24-ի գիշերը Մամգիսե-Ջավախքի հայկական 90 գյուղեր, 90 մոմերով, աղոթքներով և լուծյամբ լուսացրեցին:

Սգո միջոցառումներ անցկացվեցին Վրաստանի հայկական բոլոր դպրոցներում և մշակույթի փներում: Ապրիլի 24-ին Ախալցխայի Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ եկեղեցու հոգևոր հովիվ Ս. Շմավոն ավագ քահանա Սաղոյանի մատուցած հոգևեանգստյան հանդիսավոր Պատարագին ներկա էին քաղաքապետը, պաշտոնապար այլ անձինք: Կազմակերպված ցույց-բողոքից հետո ներկաները երթով շարժվեցին դեպ Եղեռնի հիշարակին կանգնեցված նորակառույց Խաչքարը: Ախալցխայում, Ախալքալաքում և Բաթումում կազմակերպվեցին սգո հուշ-երեկոներ՝ «Կարին» ազգագրական համույթի և փեղի դպրոցի սաների մասնակցությամբ:

Այդպես էր և Նինոծմինդայում. ապրիլի 22-ին Վրաստանի հայ գրողների «Վերնապուն» միության նախագահ Ժորա Մնխչյանի ղեկավարությամբ թիվ 1 դպրոցում կազմակերպվեց երաժշտական ցերեկույթ, իսկ 23-ին՝ Զորավար Անդրանիկի կյանքից մի դրվագ բեմականացվեց: 24-ին Նինոծմինդայի Սուրբ Սարգիս եկեղեցու հոգևոր հովիվ Ս. Եղիա ավագ քահանա Թադևոսյանի մատուցած հոգևեանգստյան հանդիսավոր Պատարագից և կազմակերպված հանրահավաք-ցույցից հետո, որին ներկա էին քրեական իշխանության բարձրաստիճան ներկայացուցիչները և շրջանից Վրաստանի մեծամասնական պարզամավոր հուշակոթող-Խաչքարը շարժվեց:

Հայ ժողովրդի վիշտն այդ օրը կիսում էին նաև վրաց հասարակայնությունն ու պետական արյանների բարձրաստիճան ներկայացուցիչները: Այդպես եղավ և Ծալկայում, ուր հայության հետ էր այդ օրը փարաձաշրջանի ղեկավար Միխեիլ Յկիպիշվիլին: Վրաստանի այս հայաեռ շրջանում հանրահաք-ցույցը, որ զխավորում էին շրջանային Մակրերույունի նախագահ Ազգմիկ Հանեսյանը և Ծալկայի շրջանից Վրաստանի Խորհրդարանի մեծամասնական պարզամավոր Հայկ Մելիքոյանը, անցկացվեց Ղուշի գյուղում: Ծալկայի հայկական գյուղերի ամբողջ բնակչությունը երթով Ղուշի եկավ: Ծաղիկներով և մոմավառությամբ, 1000-ից անցնող մարդկանց, ընդ որում նաև քրեական հույների, երթը շարժվեց դեպի Սուրբ Նշան /Սուրբ Սարգիս/ հայկական եկեղեցի: Ներկաները աղոթք կարդացին, որին հաջորդեց սգո արարողություն-միջոցառումը, ապա և ցույց-բողոքը և կոչը՝ միջազգային հանրությանը՝ ցեղասպանության դեմ միասնաբար պայքարելու պահանջով:

Հայոց Մեծ եղեռնի 90-ամյակը լուսաբանվեց նաև Վրաստանի ԶԼՄ-ներում: Աջարիայի հեռուստափնությամբ ցուցադրվեց «Արարաբ» կինոնկարը: Նույն օրը, առավոտյան, Բաթումի Սուրբ Փրկիչ եկեղեցու հոգևոր հովիվ Ս. Հակոբ քահանա Սարոյանը մատուցեց հոգևեանգստյան Սուրբ Պատարագ՝ անմեղ նահապակների հոգիների խաղաղության համար:

Վրաստանի հայկական համագործակցության կենտրոնի նախաձեռնությամբ և մասնակցությամբ Վրաստանի հայ երիտասարդների ու հայկական հասարակական այլ կազմակերպությունների, նամակ է ուղղվել Վրաստանում Թուրքիայի դեսպանին, ուր շեշտվում է, որ Օսմանյան Կայսրության ժառանգորդը հանդիսացող Թուրքիան առ այսօր չի ճանաչել Հայկական ցեղասպանությունը: